

Hvit røyk i år igjen

Ny pave blir valgt i lukka rom. Når hvit røyk stiger opp fra det sixtinske kapell betyr det at kardinalene har bestemt seg.

Uten sammenlikning, bortsett fra at det skjer i et lukka rom, så steig det hvit røyk opp igjen i år. Et samla jordbruk står sammen om kravet til årets jordbruksforhandlinger. Sjølsagt er det spenning til det siste. Men de blir alltid enige og går samla til staten. Enigheten holder ikke alltid helt i mål. Ofte blir bare bondelaget enig med staten.

Mest oppsiktsvekkende var kanskje oppgjøret i 2002 da faglaga sto sammen mot statens krav om innføring av mjølkebørs. Men på tampen sto bonde- og småbrukarlaget aleine. Bondelaget sa ja til det som viste seg å virke, som medlemmene i begge faglaga frykta, sterkt strukturdrivende.

I år er det ingen slik prinsipiell sak på dagsorden. Men «bondeopprøret» høres. Avskalning i næringa går fort, blant annet som følge av endra struktur i mjølkeproduksjonen.

Utfordringa er at ikke alle politikere skjønner seg på landbrukspolitikk, eller bøndernes økonomi. Som den gangen Ap-statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen reiste til landbruksdebatt på Toten. Han syns de fine gårdsbygningene tyda på at det sto bra til i landbruket, uten tanke for at de som bodde der nok hadde god inntekt ved sida, som advokat, godt betalt politiker, eller noe annet fint.

Bedre står det ikke til med lederen for Høyres landbruksnettverk, Guro Angell Gimse, som i Dagsnytt 18 nylig sa at «mange bønder tjener veldig mye - og noen litt mindre»!

Blir det ikke forhandlingsløsning så skal hun, med flertallet, fastsette resultatet.

Leonid Rødsten

Bonde og Småbruker

Skagaveien 69
8820 Dønna

Redaktør

Leonid Rødsten
leonid@smabrukarlaget.no
Tlf 48253700

Abonnement/adresseendring:

medlem@smabrukarlaget.no
Telefon: 22 00 59 10
Abonnement: 300,- pr. år

Norsk Bonde- og Småbrukarlag (NBS)

Akersgata 41, 0158 Oslo
Tlf 22 00 59 10
www.smabrukarlaget.no
post@smabrukarlaget.no

Grafisk produksjon

Bonde og Småbruker

Annonser

HS Media, v/Mette Lindberg
mette.lindberg@hsmmedia.no
Tlf: 62 94 10 31

Trykk

Polaris Trykk Arendal AS

Opplag 7 625 eks.
(70 000 ved landsnummer
to ganger per år)
10 utgaver i året

Mer ekstensiv melkeproduksjon kan være fordelaktig for bonden, klimaet, miljøet og selvforsyningsgraden

Påstanden i overskriften bygger selvsagt på en rekke forutsetninger som krever bevisste valg både av bonden og av myndighetene. En viktig forutsetning er at det velges en av de seks

bevaringsverdige norske storferasene som vi velger å omtale med samlebetegnelsen «landrase». Fordeler med landrasene:

- Små dyr, passer bedre i eldre driftsbygninger og som beitedyr
- Eget tilskudd til bevaringsverdige husdyraser (7/8), 3460 kr/ dyr.
- Egen leveranseavtale ved slakt som gir inntil 7 kr/ kg ekstra ved slakt

Landrasene gir 30-40 % mindre melk enn NRF, dette kompenseres noe av høyere tilskudd, men først og fremst av lavere kostnader og da særlig til for.

Landrasene er bedre på utmarksbeite enn NRF. Det gir bonden mulighet for en bedre totalutnyttelse av gårdens arealer. Melk og kjøtt produsert på egne ressurser er til fordel for landets selvforsyningsgrad. Beitemark er godt for miljøet og sikrer ulike biotoper, og dermed det biologiske mangfoldet.

I stor utstrekning finnes landrasene i ulike klynger, eller i hvert fall så er det en viss konsentrasjon i ulike geografiske områder. Dessverre er ikke klyngene i

dag store nok til at man får utnyttet det markedsmessige potensialet som ligger i melk fra utmarksbeite og stedeagne raser. Det finnes undersøkelser som viser at melk produsert på utmarksbeite

har en annen fettsyresammensetning og dermed en rikere smak. Økt produksjon av melk og kjøtt fra landrasene vil øke muligheten for å utnytte dette markedspotensialet. Det bør derfor stimuleres til ytterligere klyngetenkning når det gjelder urfe.

Generelt er storfe dårlige til å utnytte energien i for. Det er den viktigste årsaken til den sterke diskusjonen om rødt kjøtt. At den diskusjonen har gitt dyras utslipp av fordøyelsesgasser urettmessig stor oppmerksomhet, får så være. Det er arealanvendelsen som til syvende og sist betyr mest. Ammeku kommer dårlig ut i slike beregninger, mens melkeproduksjon derimot kommer forholdsvis godt ut. Det taler for at framtida for kom-

binasjonskua må betraktes som sikker. I følge Vadana Shiva (en indisk miljøforkjemper) er det ikke uten grunn at kuene i India er hellige. Hun mener de er nødvendige for å sikre jorda.

I klimaregnskap er det bare unntaksvis at jordas binding av karbon tas med. Disse kulepunktene er oppsummeringen av et foredrag av Edvin Vestvik, TINE Vest, på webinaret.

I klimaregnskap er det bare unntaksvis at jordas binding av karbon tas med.

Men tall som nylig ble offentlig gjort av NIBIO etter 30 års forsøk og målinger på Apalsvoll viser tydelig at kombinert drift, dvs korn og gras er det beste for å hindre tap av karbon. Med en forsiktig lesning av tallene kan det tyde på at kanaliseringen har gått for langt og fører til et stort og ikke forutsett tap av karbon fra jorda. Norge har sluttet seg til 4promille målet som ble presentert under klimatoppmøtet i Paris i 2015. Det gir myndighetene forpliktelser, ikke bare til å stanse tapet av karbon, men øke karbonbindingen i jord. Vi må derfor ha lov til å regne med at virkemidlene for grasproduksjon i de tradisjonelle kornbygdene vil styrkes, og i hvert fall sikres som et effektivt klimatiltak.

Langsiktighet er en forutsetning for bondens økonomi. Og til syvende og sist er det bondens økonomi som avgjør om vi klarer å utnytte de fordelene som ekstensiv melkeproduksjon basert på landrasene gir også fellesskapet. Men selv i dag viser kalkyler fra TINE Vest at en ekstensiv melkeproduksjon basert på landrasene kan være lønnsomt for bonden. Kalkylene ble presentert på et webinar tidligere i vinter arrangert av Urfe SA. De legger normal melkepris til grunn. Høyere egenforandel og lavere bygningskostnader er noe av det som sikrer lønnsomheten.

- Landrasene kan konkurrere med ekstensiv melkeproduksjon på NRF
- Landrasene er små dyr som kan være fordelaktig
- Landrasene har ikke krav til løsdrift, kan gjøre det mulig å fortsette en lønnsom produksjon på gården uten for store investeringer.

Disse kulepunktene er oppsummeringen av et foredrag av Edvin Vestvik, TINE Vest, på webinaret.

”En viktig forutsetning er at det velges en av de seks bevaringsverdige norske storferasene som vi velger å omtale med samlebetegnelsen «landrase».

Samvirke - hvor går vegen videre?

REPLIKK

AV PER-ANTON NESJAN, LEDER, GERBRAND VINK, NESTLEDER, KLEO DELAVERIS OG ANGELICA SVARTO, STYREMEDLEMER, I NORDLAND BONDE- OG SMÅBRUKARLAG

Nortura-slakteriet legges ned på Otta i Gudbrandsdalen. TINE stanser produksjon av Balsfjordost etter 40 år. Pølseproduksjonen på Andslimoen forslås flytta sørover. Nytt privat slakteri bygges på Otta. TINE skulle legge ned til meierier i Finnmark, men trakk det senere tilbake.

Disse overskriftene om samvirkeselskapene for kjøtt og melk den senere tid gir negative signaler til bønder og befolkning i våre landbruksbygder.

TINE og Nortura sin oppgave er å hente melk og slaktedyr på gårdene over hele landet, foredle råvarene i vår næringsmiddelindustri og å få solgt råvarene til en så god pris til bonden som mulig. Samtidig utfordres landbruks-

samvirket av kjedemakta og økende import.

Den egentlige makta ligger i at de tre største matkjedene i landet bestemmer distribusjonen av maten. Alle kjedeneentraliserer sine grossistlagre til Østlandet. Råvarene sendes sørover for bearbeiding, og maten sendes nordover igjen for å bli spist, til og med kjøtt fra Tyskland kommer nordover. Hvorfor importere når vi kan produsere kjøtt sjøl?

Melkeprodusenter blir også angrepet av Q-meieriene, som krever å få fortsette å få tilskudd på 80 mill kroner for å konkurrere med TINE. 12 øre av utsalgsprisen går til Q for at de skal kunne betale melkeprodusenter i sentrale de-

ler av landet bedre pr melkeliter enn det TINE betaler. Q-meieriene betaler ikke høyere pris til bonde i kraft av egne resultater eller prisuttak i markedet. De har definert sitt konsept slik at de alltid skal ligge over Tine med et fast antall øre. Forbrukerne i Norge betaler altså 80 mill kroner for å holde seg med en konkurrent til TINE, til tross for at denne ikke klarer å konkurrere med TINE. Nordland Bonde- og Småbrukarlag vil heller bruke disse pengene til en høyere melkepris til melkeprodusentene i hele landet.

Hvis norsk jordbruk skal ha ei framtid, er vi avhengige av sterke samvirkebedrifter. Politikerne må sette en stopper for matvarekjedenes maktutfoldelse